

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 134/19

Luksemburg, 5 listopada 2019 r.

Wyrok w sprawie C-192/18
Komisja / Polska

**Polskie przepisy dotyczące wieku przejścia w stan spoczynku sędziów
i prokuratorów, przyjęte w lipcu 2017 r., są niezgodne z prawem Unii**

W wyroku Komisja / Polska (Niezawisłość sądów powszechnych) (C-192/18) ogłoszonym w dniu 5 listopada 2019 r. Trybunał w składzie wielkiej izby uwzględnił skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego wniesioną przez Komisję przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej i stwierdził, że to państwo członkowskie uchybiło zobowiązaniom ciążącym na nim na mocy prawa Unii z jednej strony poprzez wprowadzenie odmiennego wieku przejścia w stan spoczynku dla kobiet i mężczyzn zajmujących w Polsce stanowiska sędziów i prokuratorów, z drugiej zaś strony poprzez obniżenie wieku przejścia w stan spoczynku mającego zastosowanie do sędziów sądów powszechnych, z jednoczesnym przyznaniem Ministrowi Sprawiedliwości uprawnienia do decydowania o przedłużeniu okresu czynnej służby tych sędziów.

Na podstawie polskiej ustawy z dnia 12 lipca 2017 r. obniżono wiek przejścia w stan spoczynku sędziów sądów powszechnych i prokuratorów oraz wiek wcześniejszego przejścia w stan spoczynku przez sędziów Sądu Najwyższego do 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn, przy czym wcześniej obowiązującym wiekiem dla obu płci był wiek 67 lat. Ponadto ustawą tą przyznano Ministrowi Sprawiedliwości uprawnienie do przedłużenia okresu czynnej służby sędziów sądów powszechnych po ukończeniu przez nich tego nowego, zależnego od płci wieku przejścia w stan spoczynku. Uznawszy, że przepisy te są niezgodne z prawem Unii¹, Komisja wniosła do Trybunału skargę o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego.

W pierwszej kolejności Trybunał wypowiedział się w przedmiocie różnic ustanowionych w ten sposób przez wskazaną ustawę w odniesieniu do wieku przejścia w stan spoczynku mającego zastosowanie, odpowiednio, do sędziów płci żeńskiej i męskiej. W tym względzie Trybunał zauważył przede wszystkim, że systemy uposażenia w stanie spoczynku, do pobierania którego uprawnieni są wspomniani sędziowie, wchodzą w zakres art. 157 TFUE, zgodnie z którym każde państwo członkowskie zapewnia stosowanie zasady równości wynagrodzeń dla pracowników płci żeńskiej i męskiej za taką samą pracę. Rozpatrywane w niniejszej sprawie systemy przejścia w stan spoczynku wchodzą również w zakres stosowania przepisów dyrektywy 2006/54 poświęconych równemu traktowaniu w ramach systemów zabezpieczenia społecznego pracowników. Następnie Trybunał orzekł, że na mocy tej samej ustawy wprowadzono warunki o charakterze bezpośrednio dyskryminującym ze względu na płeć, w szczególności jeżeli chodzi o moment, w którym uprawnione osoby mogą skorzystać z rzeczywistego dostępu do korzyści przewidzianych w tych systemach. Wreszcie Trybunał odrzucił argument Rzeczypospolitej Polskiej, że przewidziane w ten sposób różnice między sędziami płci żeńskiej i męskiej w zakresie wieku przejścia w stan spoczynku stanowią środek pozytywnej dyskryminacji. Różnice te nie są bowiem w stanie zrekomensować ograniczeń, z jakimi spotykają się urzędniczki w trakcie swojej kariery zawodowej, w taki sposób, by pomóc tym kobietom w życiu zawodowym i zaradzić

¹ Artykuł 157 TFUE, art. 5 lit. a) i art. 9 ust. 1 lit. f) dyrektywy 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy (Dz.U. 2006, L 204, s. 23) oraz art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

problemom, z którymi mogą się one borykać w trakcie swojej kariery. Trybunał stwierdził zatem, że sporne przepisy naruszają art. 157 TFUE oraz dyrektywę 2006/54.

W drugiej kolejności Trybunał poddał ocenie środek polegający na przyznaniu Ministrowi Sprawiedliwości uprawnienia do decydowania o dalszym zajmowaniu stanowiska sędziego w sądach powszechnych po ukończeniu nowego, obniżonego wieku przejścia w stan spoczynku. Na wstępie Trybunał wypowiedział się, między innymi w świetle wyroku z dnia 24 czerwca 2019 r., Komisja/Polska (Niezależność Sądu Najwyższego)², na temat zastosowania i zakresu art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, który nakłada na państwa członkowskie obowiązek ustanowienia środków niezbędnych do zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii. W tym względzie Trybunał zauważył, że polskie sądy powszechne mogą orzekać o kwestiach związanych z prawem Unii, a zatem powinny spełniać wymogi, które są nierozdzielnie związane z taką ochroną. Dla zagwarantowania, by sądy te mogły same zapewniać tę ochronę, kluczowe jest zaś zachowanie niezależności przez nie same.

Owa niezależność wymaga, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, aby dany organ wypełniał swe zadania w pełni autonomicznie i w sposób bezstronny. W tym względzie Trybunał zauważył, że fakt, iż organ taki jak Minister Sprawiedliwości jest uprawniony do decydowania o dalszym zajmowaniu stanowiska sędziego po ukończeniu zwykłego wieku przejścia w stan spoczynku, nie jest sam w sobie wystarczający do stwierdzenia, że doszło do naruszenia zasady niezawisłości. Trybunał stwierdził jednak, że materialne warunki oraz zasady proceduralne związane z tym uprawnieniem decyzyjnym mogą budzić uzasadnione wątpliwości co do niezależności danych sędziów od czynników zewnętrznych oraz ich neutralności. Z jednej strony bowiem kryteria, na podstawie których Minister Sprawiedliwości wydaje swoją decyzję, są zbyt niejasne i nieweryfikowalne, a sama ta decyzja nie musi zawierać uzasadnienia i nie może być przedmiotem zaskarżenia przed sądem. Z drugiej strony długość okresu, w którym sędziowie mogą pozostawać w oczekiwaniu na decyzję Ministra Sprawiedliwości, będzie zależeć od uznania samego Ministra.

Co więcej, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem konieczna wolność sędziów od wszelkiego rodzaju ingerencji lub nacisków z zewnątrz wymaga określonych gwarancji, takich jak nieusuwalność, chroniących osoby, którym powierzono zadanie sądenia. Zasada nieusuwalności wymaga w szczególności, by sędziowie mogli sprawować urząd do momentu ukończenia obowiązkowego wieku przejścia w stan spoczynku lub upływu kadencji sprawowania danej funkcji, jeżeli ma ona charakter czasowy. Mimo że zasada ta nie ma charakteru absolutnego, wyjątki od niej mogą – przy zachowaniu zasady proporcjonalności – występować wyłącznie pod warunkiem, że uzasadniają je nadrzędne i prawnie uzasadnione względy. Tymczasem w niniejszym wypadku połączenie środka w postaci obniżenia zwykłego wieku przejścia w stan spoczynku sędziów sądów powszechnych ze środkiem polegającym na przyznaniu Ministrowi Sprawiedliwości uprawnienia do decydowania o dalszym zajmowaniu przez tych sędziów stanowiska sędziego, po ukończeniu ustanowionego w ten sposób nowego wieku, w okresie dziesięciu lat w przypadku sędziów będących kobietami i pięciu lat w przypadku sędziów będących mężczyznami, narusza tę zasadę. Połączenie tych środków może bowiem wywołać w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do tego, czy celem nowego systemu nie było w rzeczywistości umożliwienie Ministrowi Sprawiedliwości odsunięcia, po osiągnięciu nowo ustalonego zwykłego wieku przejścia w stan spoczynku, niektórych sędziów przy jednoczesnym utrzymaniu na stanowisku innych sędziów. Ponadto, zważywszy na to, że wydanie decyzji przez Ministra Sprawiedliwości nie jest obwarowane żadnym terminem, a dany sędzia pozostaje na stanowisku do czasu wydania takiej decyzji, ewentualna odmowna decyzja Ministra Sprawiedliwości może zostać ogłoszona już po tym, jak taki sędzia pozostał w służbie czynnej po ukończeniu nowego wieku przejścia w stan spoczynku.

UWAGA: Skarga o stwierdzenie uchybienia państwa członkowskiego jest kierowana przeciwko państwu członkowskiemu, które uchybiło zobowiązaniom wynikającym z prawa Unii, przez Komisję lub inne państwo członkowskie. Jeżeli Trybunał Sprawiedliwości stwierdzi uchybienie, państwo, którego to dotyczy, powinno jak najszybciej zastosować się do wyroku.

² Wyrok Trybunału z dnia 24 czerwca 2019 r., Komisja/Polska (Niezależność Sądu Najwyższego) (C-619/18).

Jeżeli Komisja uzna, że państwo członkowskie nie zastosowało się do wyroku, może wnieść nową skargę i domagać się sankcji finansowych. Jednak w sytuacji nieprzekazania Komisji krajowych środków transpozycji dyrektywy Trybunał Sprawiedliwości może, na jej wniosek, nakładać kary pieniężne już na etapie pierwszego wyroku.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106